

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ АВТОТРАНСПОРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

У розвитку економіки регіону важливу роль відіграє транспорт. Наявність розвиненої транспортної мережі впливає на темпи його розвитку, забезпечує здійснення широких міжрегіональних економічних зв'язків, посилює тяжіння периферійних територій до їх економічного ядра.

Проблемами розвитку транспортного комплексу присвячені роботи багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, як Аксьонова З.І., Боголюбов В.С., Ваксман С.А., Величко В.В., Глик Ф.Г., Гольц Г.А., Заблоцкий Г.А., Лившиц В.Н., Магамадов А.Р., Митаїшвілі Р.Л., Овчініков Є.В., Симпсон Б., Файнберг А.І. та ін. У роботах цих вчених даються конкретні рекомендації та пропозиції з виявлення та мобілізації ресурсів на транспорті.

Розвиток та функціонування транспортного комплексу проходить в органічній єдності з розвитком та функціонуванням виробничої сфери регіону. Кількість та якість транспортного обслуговування виробництв матеріальної сфери та населення на регіональному рівні тісно пов'язані з спеціалізацією регіону, географічними та кліматичними умовами. Велике значення в промисловому розвитку регіону має так звана "транспортна доступність", під якою розуміються економічні господарські зв'язки в необхідних масштабах, що дозволяє формувати сферу матеріального виробництва. Роль транспортного комплексу в цьому випадку полягає в стимулюючому факторі розширення виробництва, комплексного розвитку регіону та підвищення життєвого рівня населення.

Крім того, з'являється легкість сполучення, що призводить до збільшення обертаємості капіталу, а це в свою чергу прискорює розвиток регіону, в чому проявляється економічна сутність транспортного комплексу.

Транспортний комплекс має свої регіональні особливості в розрізі видів транспорту. Найкраще в регіональному аспекті проявляється автомобільний транспорт через значні обсяги внутрішніх перевезень. В межах регіону автотранспорт можна розглядати як умовно замкнену систему, що підлягає оптимізації. Інші види транспорту мають більш магістральний, тобто міжрегіональний характер через велику питому вагу і міжнародних, і транзитних, і міжобласних перевезень. Але місцеві перевезення залізничним, водним, повітряним видами транспорту теж мають місце і торкаються інтересів регіональних органів самоврядування. Тому дані види транспорту в межах регіону представляють відкриту систему, враховуючи міжрегіональні та транзитні вантажні потоки.

Оцінка транспортної забезпеченості економічних районів здійснювалася за показниками довжини шляхів сполучення (автомобільного, річкового та залізничного транспорту), вартості основних фондів, чисельності працюючих на транспорті та обсягів перевезень.

Автотранспорт є найбільш мобільним і більш пристосованим до споживачів транспортних послуг. Варто зауважити, що автомобільний транспорт може використовуватись в будь-якій місцевості, хоча для нього теж потрібні дороги та під'їзні шляхи, тому цей вид перевезень розвинений в усіх регіонах України. Автомобільний транспорт свого роду єдиний вид транспорту, який може забезпечити перевезення вантажів від "дверей до дверей". Іншими словами, даний вид транспорту якоюсь мірою компенсує недоліки залізничного та інших видів транспорту. За рахунок мобільності та оперативності роботи автомобільний транспорт займає свою нішу в ринкових відносинах і скоріше доповнює інші види транспорту, ніж конкурує з ними. Автомобільний транспорт виконує перевезення малими партіями вантажів і пасажирів, чим й відрізняється від інших видів транспорту. Особливості автомобільного транспорту полягають в тому, що часто в містах і селищах автомобільне сполучення може бути єдиним і ефективним видом транспорту для задоволення всіх потреб в перевезенні вантажів та пасажирів. Крім того, якраз автомобільний транспорт виступає не тільки як магістральний вид транспорту, але є найбільш поширеним технологічним видом. В цьому його перевага і цінність.

Соціально-економічне становище України залишається досить складним і оцінюється як кризове, тому що залишається низькою ділова активність у промисловості, сільському господарстві, у будівництві і на транспорті. Науково-технічна діяльність стала непопулярною й низькооплачуваною, майже невідсутньою виявилася інвестиційна політика, дефіцит бюджету став хронічним, істотно погіршився життєвий рівень більшості громадян України.

Зниження обсягів перевезень викликає необхідність перегляду складу більшості основних засобів, ліквідації надлишкових, зменшення в цілому експлуатаційних витрат. За останні роки практично повністю припинилась заміна зношених транспортних засобів. Це пов'язано зі значним підвищенням цін на транспортні засоби, а підприємства не мають достатніх фінансових ресурсів для таких вкладень через низькі суми амортизаційних відрахувань. Тому зараз перед транспортом стоїть задача простого

відтворення основних фондів, але на новій технічній базі та створення в Україні власного їх виробництва. Необхідно прийняти активні заходи по здійсненню структурної перебудови транспорту, інакше він може стати гальмуючою галуззю в умовах стабілізації та виходу нашої держави з кризи.

Перспективи стійкого розвитку міст в Європі пов'язують із стимулюванням транспорту загального користування. Головна мета активізації перевезень міським пасажирським транспортом полягає у переключенні частини пасажиропотоків з індивідуального на транспорт загального користування і у створенні більш збалансованої транспортної системи, що знижує екологічне навантаження на міське середовище, підвищує швидкість і безпеку поїздок.

В Україні падіння рівня пасажирських перевезень було викликане відсутністю коштів на підтримку їхнього нормального функціонування через економічні труднощі у країні, а укомплектованість транспортними засобами граничного терміну служби і неможливість їхньої заміни ще більш загострила ситуацію. Усе це сприяло виходу на ринок приватних перевізників з різноманітними автотранспортними засобами переважно малої місткості, що дозволило лише частково компенсувати падіння провізної здатності міських маршрутів. При цьому практично зникли різновиди швидкісного автобусного сполучення, а найбільше поширення одержали перевезення пасажирів у режимі маршрутних таксомоторів переважно паралельно діючим маршрутам міського транспорту.

Отже, до об'єктивних чинників, що сприяють розвитку міських маршрутних пасажирських перевезень в Україні, поряд із зростанням рухомості жителів міст і вартості використання індивідуальних автотранспортних засобів, відноситься також підвищення рівня безпеки та комфортності поїздок, наявність відповідного нормативно-правового забезпечення, поліпшення економічного стану країни і її громадян, прийняття конкурсних засад виявлення перевізника та використання резервів раціональної організації руху на маршрутах.